

Ona tili

I qism

5

K. Mavlonova,
S. Qo'ldosheva, N. Hakimova, M. Siddiqov

Ona tili

5-sinf

I qism

Yangi nashr

Umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun darslik

O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi
nashrga tavsiya etgan

MAKTABGACHA
VA MAKTAB TA'LIMI
VAZIRLIGI

Toshkent – 2024

UO'K 811.512.133:373.3.016(075.3)
BBK 81.20'zb ya72
O-58

Ona tili 5-sinf (1-qism) [Matn] : darslik / K.M. Mavlonova,
N.S. Hakimova, M.R. Siddiqov, S.H. Qo'ldosheva;
muhammad O.T. Madvaliyev. – Toshkent:
Novda Edutainment, 2024. – 144 b.

Mas'ul muharrir:

G'.Hamroyev – pedagogika fanlari doktori.

Taqrizchilar:

- G.Yo'lchiyeva – Toshkent shahri Sergeli tumanidagi 6-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi.
N.Salimova – Toshkent shahri Mirobod tumanidagi 110-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi.
I.Qudratova – Toshkent shahri Mirzo Ulug'bek nomidagi ixtisoslashtirilgan maktabning ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi.
G.Eshmirzayeva – Toshkent shahri Yunusobod tumanidagi 21-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi.

Shartli belgilar:

**og'zaki
bajaring**

**savollarga
javob
bering**

**topshiriqni
xattaxtada
bajaring**

**yodda
tuting**

**videolavhani
ko'ring**

**audiomatni
tinglang**

**matni
o'qing**

**uyga
vazifa**

**o'ylab
ko'ring**

**loyiha
ishi uchun
taqdimot**

**yozma
bajaring**

**guruh
bo'lib
ishlang**

O'zbekiston Respublikasi

Davlat madhiyasi

Abdulla Oripov so'zi

Mutal Burhonov musiqasi

Serquyosh, hur o'lkam, elga baxt, najot,
Sen o'zing do'stlarga yo'ldosh, mehribon!
Yashnagay to abad ilm-u fan, ijod,
Shuhrating porlasin toki bor jahon!

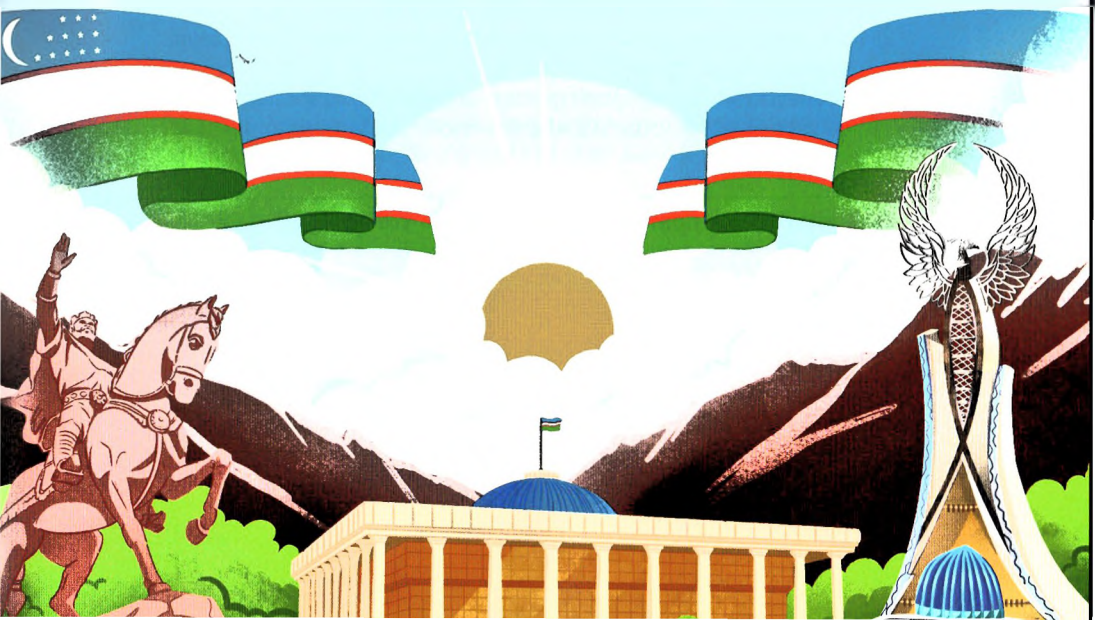
NAQAROT:

Oltin bu vodiylar – jon O'zbekiston,
Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
Ulug' xalq qudrati jo'sh urgan zamon,
Olamni mahliyo aylagan diyor!

Bag'ri keng o'zbekning o'chmas iymoni,
Erkin, yosh avlodlar senga zo'r qanot!
Istiqlol mash'ali, tinchlik posboni,
Haqsevar ona yurt, mangu bo'l obod!

NAQAROT:

Oltin bu vodiylar – jon O'zbekiston,
Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
Ulug' xalq qudrati jo'sh urgan zamon,
Olamni mahliyo aylagan diyor!

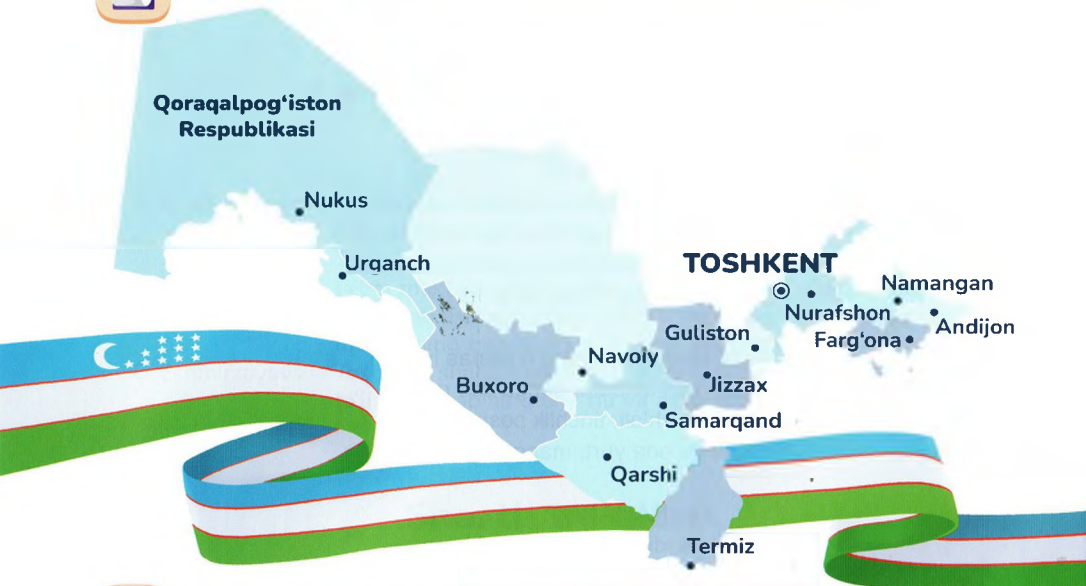

1. “Vatan” so'zini eshitganingizda xayolingizga keladigan 5 ta so'zni ayting.

2. Xaritani diqqat bilan kuzating va savollarga javob bering.

1. Xarita asosida Qoraqalpog'iston Respublikasi, Toshkent shahri va viloyatlarning joylashuv o'rni haqida gapiring.
2. Siz yashayotgan joy O'zbekistonning qayerida joylashgan? Qaysi viloyatlar bilan qo'shni?
3. Yashayotgan hududingizning o'ziga xos jihatlari: iqlimi, tabiati, hayvonot va o'simlik olami, odamlarining fe'l-atvori haqida nimalarni bilasiz?

3. Xaritadagi joy nomlarini alifbo tartibida yozing.

Harflarning ma'lum bir tartibda joylashuvi **alifbo** deyiladi.

Alifbo so'zi arab yozuvidagi harflar tartibining birinchi va ikkinchi harflari – alif va bo (be) nomlarining qo'shiluvidan hosil bo'lgan. Alifboni “Alifbe”dan farqlash kerak. “Alifbe” – siz birinchi sinfda o'qigan savod kitobi.

Hozirgi o'zbek alifbosi lotin yozuviga asoslangan.

4. Berilgan so'zlarning qarama-qarshi ma'nosini toping.
Diqqat! Bu so'zlar yarim doirada ko'rsatilgan harfdan boshlanadi.

A shirin achchiq	B qo'rqqoq ***	D nodon ***	E yangi ***	F zararli ***	G xunuk ***	H quruq ***
I yo'g'on ***	J savol ***	K manman ***	L uddaburon ***	M ishyoqmas ***	N pakana ***	O semiz ***
P baland ***	Q yupqa ***	R yolg'on ***	S tez ***	T sun'iy ***	U qisqa ***	V bunyodkor ***
X saxiy ***	Y qattiq ***	Z kuchli ***	O' yonmoq ***	G' mag'lub ***	Sh yuvosh ***	Ch sayoz ***

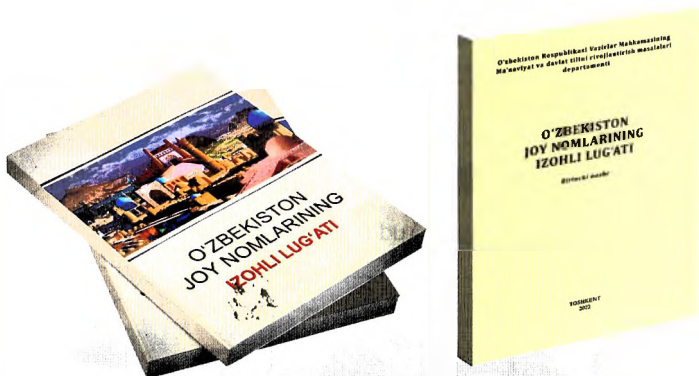

5. Jadvalda yurtimizdagi joy nomlari keltirilgan. Bo'sh o'rinlarni to'ldirib, ularni ko'chiring. Har bir so'zning to'g'ri yozilishi va talaffuzini mashq qiling.

A nijon	B ...	D o'ngqishloq	E gizqum	F ...
G ...	H azorasp	I zboskan	J ...	K osonsoy
Langartepa	M uzrabot	N ...	O lmaliq	P arkent
Q ...	R ishton	S amarqand	T ...	U ...
V obkent	X ...	Y angiyo'l	Z arafshon	O' rtasaroy
G' ijduvon	S hahrisabz	Ch ...	M ingbuloq	Ellikqal'a

Yurtimizdagi joy nomlaridan 4 tasining ma'nosini izohli lug'at yoki yoshi katta kishilar yordamida aniqlab, yozib keling.

Vatan faqat insonda bo'ladimi? Javobingizni izohlang.

Yagonadir Vatanning sening!

Inson uchun havo, quyosh, suv, non, ota-ona qanchalik aziz va muqaddas bo'lsa, Vatan ham shunchalik mo'tabardir. Vatan ona tuproqdan boshlanadi. Vatanga muhabbat shu tuproqqa – ona qishloq dalalariga, ko'klam chog'ida lolazorga aylanadigan qiradirlarga, olislarda yuksalgan moviy tog'larga, hatto yantog'–u saksovuldan boshqa giyoh unmaydigan dasht-u sahrolarga muhabbatdan boshlanadi.

Qadimda dushmanlar Turk davlatining xoqoni O'g'uzxondan unga qarashli tashlandiq, hech narsa bitmaydigan bir parcha yerni talab qilishadi. Shunda

bobomiz: “Vatan yolg‘iz bizning mulkimiz emas. Bu muborak tuproqda qabristonda yotgan otalarimiz va qiyomatga qadar tug‘ilajak avlodlarimizning haqqi bor. Vatandan ozgina bo‘lsa ham, bir qarich bo‘lsa ham yer bermakka hech bir kimsaning haqqi yo‘qdir”, – deb javob beradilar. Biz Vatanni sevmoqni dono bobolarimizdan o‘rganmog‘imiz kerak.

Yodingizda bo‘lsin, Vatan muhabbati ota-onaga, aka-ukaga, opa-singilga, do‘st-birodarga mehr bilan qo‘shilib ketadi. Nafaqat inson, hatto qushlar ham o‘z yurtini sog‘inadi. Dov-daraxtlar o‘z yurtini qo‘msaydi.

Aytishlaricha, Amerikada ming yilcha umr ko‘radigan daraxt bo‘lar ekan. Fransuzlar uni havas bilan o‘z yurtlariga olib kelib ekishibdi. Nihollar o‘tib, ko‘kka bo‘y cho‘zibdi... Yillar o‘tib, bog‘ o‘rmonga aylanibdi. Ammo oradan o‘ttiz-qirq yil o‘tgach, kutilmagan voqea yuz beribdi: suv ichib yashnab turgan daraxtlar o‘z-o‘zidan qurib qolibdi. Olimlar falokat sabablarini izlay boshlashibdi. Uni aniqlashgach, hayratdan yoqa ushlabdi. Bu daraxtlar qurigan pallada Amerika qit‘asida qattiq qurg‘oqchilik bo‘lgan ekan. U yerdagi shu navli daraxtlar qurib qolgan ekan. Shunda olimlar bir-biridan ancha olisda bo‘lgan daraxtlarni birlashtiruvchi qandaydir kuch, qandaydir sir bor ekan, degan xulosaga kelishibdi.

Ko‘rdingizmi, aql anglashga ojiz bu sirli aloqa Vatan tuyg‘usi bilangina izohlanishi mumkin. Vatan ona kabi yagonadir. Yagonaligi bilan muqaddas va mukarram, yagonaligi bilan bebaho va beqiyosdir!

Xurshid Davron

6. Quyidagi so‘zlarning izohini aniqlab, daftaringizga yozing.

1	mo‘tabar	A	dala, cho‘l, sahro
2	yantoq	B	e‘tibor topgan, muqaddas
3	dasht	D	hurmatli, aziz, izzat-ikrom qilinuvchi
4	xoqon	E	musibat, ko‘ngilsiz voqea
5	falokat	F	hukmdor, podshoh
6	mukarram	G	cho‘lda o‘sadigan, tikanli, ko‘p yillik begona o‘t

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com vab-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza456, nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi.

5-sinf ona tili 1-qism darsligini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

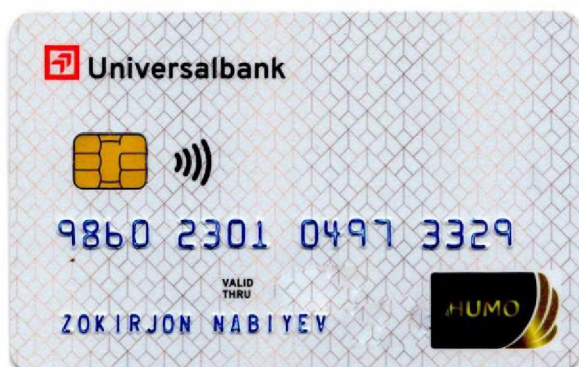

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: HUMO 9860230104973329

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali vab-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.

MUNDARIJA

1. O'ZBEKISTON – VATANIM MANIM! 3

1-dars	4	9-dars	24
2-dars	6	10-dars	26
3-dars	9	11-dars	27
4-dars	11	12-dars	30
5-dars	13	13-dars	32
6-dars	16	14-dars	34
7-dars	19	15-dars	36
8-dars	22	16-dars	38

2. FAN VA TEXNOLOGIYALAR 40

1-dars	41	9-dars	61
2-dars	44	10-dars	64
3-dars	47	11-dars	66
4-dars	49	12-dars	69
5-dars	51	13-dars	69
6-dars	53	14-dars	72
7-dars	56	15-dars	74
8-dars	58	16-dars	77